

1974. MÁR. 24

MAGYARORSZÁG

Budapest

Könyv

244

Régi ritkaságok

Árban meghatározott érték

Házhoz küldött címjegyzékek

Két héten belül megszűnt, majd újjáalakítva, más helyen ismét megnyílt Budapest egyik legismertebb antikváriuma a Népköztársaság útján. A pesti antikváriumoknak — sajnálatosan — nincs önálló nevük, s így a szürkén hangzó 70-es számú üzletről van szó, amelyet éppen húsz esztendeje, 1954-ben a Népköztársaság útja 32. szám alatt, az egykori Nova Irodalmi Rt. helyén nyitottak meg. Ezúttal valamivel feljebb, de még mindig a Népköztársaság útján, a 2. szám alatt, egy tökéletesen újjávarázsolt helyiségben a főváros, de talán az ország legkorszerűbb könyvesboltjába tette át székhelyét a 70-es számmal megjelölt antikvárium.

Húsz évvel ezelőtt — mint azt Fehér Alajostól, a bolt vezetőjétől tudjuk — a birtokba vevők valóságos kincsebányára bukkantak az egykori Nova Rt. helyiségeiben. A pincében például 1919-es nyomtatványokat találtak, amelyeket a kiadó egykori tulajdonosai matricák alatt rejtegettek, ott vészték át a negyedszázados Horthy-rendszert is, ami — az ismert helyzetben és körülmények között — nem volt kockázatmentes. Húsz évvel ezelőtt az államosítás könyvzavarában az antikvárius szakma is kapkodva és bizonytalanul tette meg az első lépéseket. A hirtelen támadt óriási kínálat nyomán a régi könyvek árai is mélypontra süllyedtek és

MEGNYITÁS ELŐTT A NÉPKÖZTÁRSASÁG ÚTI ÚJ ANTIKVÁRIUM

A pincében 1919-es nyomtatványokat találtak

igazából csak az ötvenes évek második felében nyerték vissza az igazi becsüket, árban is meghatározott értéküket.

Mindez a most kétévtes jubileumát ünneplő 70-es számú bolt múltjához tartozik. S a jelen: alul és a felső galérián polcokkal körbefuttatott, legújabb pesti antikvárium 35 ezer kötetes raktárkészlettel várja régi és — feltehetően — új, megnagyobbodó vevőkörét. A fővárosi antikváriu-

moknak ugyanis van egy sajátos, csaknem meghatározható számú törzsközönsége. Emellett természetesen alkalmi vevők is megfordulnak a régi könyvek boltjaiban, de az állandó vevőkör, amelyre büszkék és amelyre voltaképpen az antikvár forgalom épül, mégis egészen más.

Miről lehet felismerni ezt a mindig visszatérő, állandó vevőkört? Semmiféle megkülönböztető jel nincs, viszont rendelkezésükre áll egy névsor, ezt szakmai nyelven úgy mondják címjegyzék, amellyel a 70-es számú bolt, de valamennyi fővárosi antikvárium is foglalkozik. Az e

800—1000 példányban juttatnak el saját vevőkörükhöz, vagyis a címjegyzékükben szereplő könyvgyűjtőkhöz, könyvbarátokhoz.

A könyvgyűjtők ily módon való értesítése vagy figyelmeztetése napjainkban általánosan bevált és kedvelt forma a fővárosi antikváriumok mindennapi gyakorlatában. A nagyobb üzletek mellett rendszeresen kibocsát egy-egy jegyzéket a központ, az Állami Könyvterjesztő Vállalat antikvár osztálya is. Legutóbb például nagy feltűnést keltett egy 1001 tételt felsoroló katalógus, amelynek első ajánló címszava az 1924-ben megjelent Ady-almanach, a két utolsó pedig Stefan Zweig Verlaine-ről írt tanulmánya és Verlaine válogatott verseinek egybefűzött kötete volt.

Ki mit gyűjt legszívesebben a régi könyvek közül? 1973-ban a Központi Antikvárium kiadott egy kizárólag első kiadásokat, valamint irodalmi és bibliofil érdekességeket tartalmazó jegyzéket, amely 566 tételből állt.

Ady első novelláskötete (Sápadt emberek és történetek) éppúgy megtalálható a Központi Antikvárium ajánló listáján, mint néhány első kiadású Ady verseskötet: Vér és arany (1908), Szeretném, ha szeretnének (1910), A magunk szerelme (1913), Ki látott engem (1914), A halottak élén (1918).

Akad természetesen ennél is régebbi könyvritkaság: például Eötvös József híres regénye, A falu jegyzője, amelyet Pesten 1845-ben Hartleben jelentetett meg három kötetben; a Heckenastnál 1850-ben Sajó Álnékné megjelent kötet (Forradalmi és csataképek) szerzője Jókai Mór, előkerült Szigligeti Ede néhány vígjátéka is. Különleges ritkaság a közelmúltból: József Attila Döntsd a tőkét, ne siránkozz című kötetének első kiadása, amely kötve 400, fűzve 320 forintért került forgalomba.

Különlegesség a most megnyíló Népköztársaság úti antikváriumban, hogy grafikát is árusítanak. Ezzel a pesti antikváriumok régi — sok éven át elhanyagolt — hagyományát támasztják fel. Grafikkal ugyanis részint az érdeklődés, másrészt hely hiányában nem tudtak eddig intenzíven foglalkozni. A metszetek és rajzok sokszorosított alkotások, tehát a nagy képaukciónál eleve kiesnek, kereskedelmi forgalomba nemigen kerülhetnek. Pedig az utóbbi években külföldön is, nálunk is kezdik felfedezni ezt a műfajt, mint a lakásdíszítés olcsó, de nem értéktelen elemét. (A 70-es számú antikváriumban külön falrészt tartottak fenn, ahol a metszeteket speciális asztalokon átvilágítva tekinthetik meg a vásárlók.)

Budapesten 14 antikvár üzlet van, amelyek zöme a Belvárosban található. A peremkerületekben alig van antikvárium, sőt az egyetlen, az újpesti is megszűnésre van ítélve. Ennek az évente másfél-millió forint forgalmat lebonyolító antikvár boltnak léte azért is igen fontos, mert jelzi a jövő útját: az antikvár-hálózat továbbfejlesztését, új területek meghódítását. Most azonban az a helyzet, hogy az Árpád úti antikvár üzletet földemcsere miatt meg kellene szüntetni. Az Állami Könyvterjesztő Vállalat saját erejéből vállalná is ezt a munkát, ám ehhez a kerületi tanács illetékes osztályának engedélyére is szükség lenne...

Tavaly 32 millió 384 000 forint forgalmat bonyolítottak le a fővárosi antikváriumok. Ennél is nagyobb azonban — összegben nem is igen mérhető — az a haszon, amelyet a régi könyvek megőrzése és megmentése érdekében kifejtettek.